

Rüzgar ve Güneş Enerjisine Dayalı Ön lisans Başvuruları İçin Yapılacak Rüzgar ve Güneş Ölçümleri Uygulamalarına Dair Tebliğ 17.06.2014 Tarih ve 29033 Sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

Akaryakıt Haricinde Kalan Petrol Ürünlerinin Yurt İçi ve Yurt Dışı Kaynaklardan Teminine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ 05.06.2014 Tarih ve 29021 Sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

DOĞAL GAZ PİYASASI ve DOĞAL GAZ İLETİM EĞİTİMİ TAMAMLANDI

"Doğal Gaz Piyasası Mevzuatı ve Doğal Gaz İletim Eğitimi" 12-13 Haziran 2014 tarihlerinde City Hotel Ankara'da yapıldı.

"Doğal Gaz Piyasası Mevzuatı ve Doğal Gaz İletim Eğitimi" başlığını taşıyan bu programda mevzuat ve pratik uygulamaya ilişkin eğitim içeriğiyle bu ihtiyaca cevap verilmiştir.

Doğal gaz piyasasının düzenleme (EPDK), iletim Hizmetleri ile üçüncü taraf erişimi (BOTAŞ) ve akademik çalışmalar boyutunda tecrübe sahibi eğitmenlerin verdiği eğitim doğal gaz piyasasının özellikle iletim ve ticaret alanında çalışanlar için fayda sağlamıştır. Bununla birlikte diğer alanlarda çalışanlar için de amacında bir eğitim organizasyonu olmuştur.

YENİ BİR BAŞLANGIÇ OLARAK REKABET KURULU'NUN TÜPRAŞ KARARI

Rekabet Kurulu'nun enerji alanında ve özellikle akaryakıt sektöründeki en önemli kararlarından biri 2014 yılının başında verilen TÜPRAŞ kararıdır². İdari para cezasının yüksekliği nedeniyle oldukça ses getiren ve üzerinde birçok akademik tartışmanın yapıldığı karar özellikle TÜPRAŞ'ın özelleştirilmesinden bu yana geçen yaklaşık 8 yıllık dönemdeki suskunluğun da sona ermesi anlamını taşımaktadır.³ Kararın özellikle rekabet hukuku anlamında oldukça ilgi çekici ama bir o kadar da ortaya konulması zor bir kavram olan "aşırı fiyat" ve "bağlama" kavramlarını içermesi nedeniyle önem taşıdığı düşünülmektedir. Aslında anılan karar kamuoyu gündemine verilen 412 milyon TL'lik idari para cezası ile gelse de gerek kararda yer alan akaryakıt piyasasında TÜPRAŞ'ın rafinerici olarak uyguladığı fiyatlandırma mekanizması hakkındaki tespitleri gerekse asıl karar kadar ayrıntılı tespitler içeren karşı oy gerekçeleri ve karşı görüşler ile oldukça doyurucu tartışmalar içerdiği görülmektedir.

İkisi gizli olan üç adet şikayet başvurusu ve Kurulun re'sen inceleme yetkisine dayanılarak yürütülen soruşturma kapsamında TÜPRAŞ'ın fiyatlandırma ve sözleşmelere ilişkin uygulamaları yoluyla 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 6. Maddesini, ayrıca OPET ile beraber pazar paylaşımı ve diğer yollarla aynı Kanun'un 4. Maddesini ihlal ettiği iddiaları incelenmiştir. Şikayetlerde özellikle petrol fiyatlarının ve maliyetlerin arttığı dönemde akaryakıt ürünlerinde anında fiyat artışlarına gidilirken, aynı duru mun petrol fiyatları ve ABD doları kurunun düştüğü zamanlarda gözlemlenmediği ve bayi karlarının Avrupa ortalamasına göre iki kat fazla olduğu iddia edilmektedir.

Dolayısıyla ihlal iddialarını rekabet hukuku açısından hakim durumun kötüye kullanılması olarak adlandırılan 6. Maddenin ihlali ve rekabet karşıtı anlaşma ve eylemlerin düzenlendiği 4. maddenin ihlali olarak nitelendirilebilecek iki başlık altında incelenmiştir.

TÜPRAŞ kararının önemli bölümlerinden biri hakim durumunun tespitine ilişkin bölümdür. Rekabet Kurulu başta TÜPRAŞ'a ilişkin özelleştirme kararı olmak üzere çeşitli kararlara atıf yaparak anılan teşebbüsün hakim durumunun Rekabet Kurulu tarafından daha önceden tespit edildiğini ifade etmiştir. Buna ilaveten TÜPRAŞ'ın özelleştirildiği 2005 yılında benzin, motorin ve siyah ürünlere ilişkin pazar paylarına yer verilerek bunların 2012 yılında düşmediği ve artış gösterdiği tespiti yapılmıştır.⁴ Kurul, rafinaj pazarındaki yüksek pazara giriş engellerinin mevcudiyetini, 2005 yılından itibaren pazara yeni girişlerin bulunmadığını ve pazara en yakın zamanda girecek SOCAR rafinerisinin ancak 2018 yılında faaliyete geçebilecek olmasını da hakim durum tespiti açısından dikkate almıştır. Kurul'un hakim durum için dikkate aldığı diğer unsurlar arasında fuel oil ile ilgili TÜPRAŞ'ın yeni yatırımı, dağıtım şirketlerinin alım gücü olmaması ve ithalat ve dağıtıcılar arasında yapılan toptan ticaretin TÜPRAŞ'a alternatif teşkil etmemesi yer almaktadır.

Söz konusu kararda rekabet hukuku uyarınca belki de en çok tartışma doğuran husus aşırı fiyatlamaya ilişkin bölümdür. Zira söz konusu kararda özellikle akaryakıt sektöründe TÜPRAŞ'ın uyguladığı fiyatlandırma mekanizması ve TÜPRAŞ'ın fiyat tarifesine ilişkin olarak EPDK ile arasında geçen süreç değerlendirilmiştir. TÜPRAŞ gerek savunmalarında gerek basın açıklamalarında aşırı fiyat uygulanması yoluyla hakim durumunu kötüye kullandığı

Mert KARAMUSTAFAOĞLU¹

dönemde petrol fiyatlarındaki büyük hareketlilik nedeniyle zarara uğradığını, zarara uğradığı bu dönemde hakim durumunu kötüye kullanmasının mümkün olmadığını ifade etmiştir.

Bu değerlendirme neticesinde TÜPRAŞ'ın uyguladığı tarifinin 11.10.2008-01.01.2009 tarihleri arasında EPDK tarafından uygun bulunan "Akaryakıt Tavan Fiyat" tarifesine aykırı olduğu tespit edilmiştir. Kurul ayrıca anılan dönemde TÜPRAŞ'ın fiyatlarının referans olarak alınması gereken Platts İtalya CIF Med fiyatlarından ortalama benzinde %14,5 ve motorinde %15 oranında yüksek olduğu bulgusuna erişmiştir. Bu tespitlerin ışığında TÜPRAŞ'ın 11.10.2008 -01.01.2009 tarihleri arasında aşırı fiyat uyguladığına karar verilmiştir. Söz konusu kararda ele alınan bir diğer unsur TÜPRAŞ'ın toptan satışlara ilişkin dağıtım şirketleriyle yaptığı sözleşmeler çerçevesindeki uygulamalarının ilişkindir. Buna göre TÜPRAŞ'ın dağıtıcılardan gelen taleplere ilişkin mal

¹ Çalışmada yer verilen görüşler, yazarın kendi görüşleri olup, Rekabet Kurumu'nu bağlayıcı değildir.

² 17.01.2014 tarih, 14-03/60-24 sayılı Rekabet Kurulu kararı.

³ Anılan dönemde Rekabet Kurumu özellikle intifa sözleşmelerine ilişkin yoğun bir süreç içinde yer almıştır.

⁴ Anılan ürünlere ilişkin sırasıyla % 76, % 65 ve % 91 olan pazar payları, 2012 yılı için yine sırasıyla % 97,8, %56 ve % 77 olarak gerçekleşmiştir.

Elektrik piyasasında üretim faaliyetlerini yürütmekte olan şirketlerin üretim faaliyetlerinde kullanacağı taşınmazların kamulaştırılmasına ilişkin usul ve esaslar belirlendi.

Konu hakkındaki **Milli Emlak Genel Tebliği (Sıra No:364), 10 Haziran 2014 tarihli ve 29026 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı.** Buna göre, elektrik piyasasında üretim faaliyetlerini sürdüren şirketler, faaliyetleri için gerekli taşınmazlara dair kamulaştırma taleplerini Enerji Piyasası Düzenleme Kurumuna iletecekler. Talepte bulunan şirket tarafından doğrudan Maliye Bakanlığına veya ilgili valiliklere (defterdarlık) yapılan kamulaştırma talepleri, taleplerin EPDK'ya yapılması gerektiği belirtilerek değerlendirilmeye alınmayacak.

Kamulaştırılması için talepte bulunulan taşınmazlar hakkına Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu tarafından alınan kamu yararı kararı örneği ile bu kararın alınmasına esas olan ve kamulaştırma talebinde bulunan şirketler tarafından hazırlanan, taşınmazlara ilişkin bilgi ve belgeler Bakanlığa gönderilecek. Kısmi kamulaştırma işlemi yürütülen taşınmazlar hakkında ise, bu kısma ilişkin belgeler ile haritanın yer aldığı dosya, Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu tarafından Bakanlığa gönderilecek.

Bahsi konu olan taşınmazların Bakanlar Kurulu Kararı ile acele kamulaştırılmasına yönelik işlemler Maliye Bakanlığı tarafından yürütülecek.

Taşınmazların kamulaştırılması hakkında talepte bulunan şirketler, gerçekleştirilecek kamulaştırma işlemi için sorumluluklarına karşılık olarak taahhütname imzalayacak ve bankalardan alınan kesin ve süresiz teminat mektubu vermeleri gerekecek.

vermeyi reddetme ve bir ürünü bir başka ürünle birlikte satın alma şartına bağlaması gibi eylemler yoluyla hakim durumunu kötüye kullanıp kullanmadığı iddialarını incelenmiştir. Bu kapsamda POAŞ ve ALPET isimli dağıtıcılarla TÜPRAŞ arasındaki yazışmalar incelenmiştir. Kararda TÜPRAŞ'ın üretim planlaması yapmak amacıyla dağıtım şirketlerinden talep topladığı ancak dağıtım şirketlerinin belirli ürünlerdeki taleplerini revize ederek düşürmeleri durumunda bunu yükseltmelerini sağlamak amacıyla diğer ürünlere ilişkin arz sıkıntı yaratacak ölçüde kısıldığı ve bu durumun orantılılık ilkesi ile bağdaşmayacağını tespit edilmiştir. Bu çerçevede TÜPRAŞ'ın dağıtıcılarla arasındaki sözleşmelere ilişkin uygulamaları yoluyla hakim durumunu ihlal ettiği ve 4054 sayılı Kanun'u ihlal ettiği sonucuna ulaşılmıştır.

Yukardaki ihlal tespitleri ışığında Rekabet Kurulu TÜPRAŞ'ın fiyatlandırma ve sözleşmelere ilişkin uygulamaları yoluyla hakim durumunu kötüye kullandığını ve bu suretle 4054 sayılı Kanun'un 6. Maddesini ihlal ettiği tespitini yapmıştır. Dolayısıyla TÜPRAŞ'a 2013 mali yılı sonunda oluşan gayrisafi gelirlerinin %1'ine denk gelen 412.015.081,24 TL idari para cezası uygulanmasına karar verilmiştir.

Kararın açıklanmasından sonra TÜPRAŞ tarafından savunmalarında dile getirilen unsurları içeren bir açıklama yayınlanmıştır⁵. TÜPRAŞ tarafından özelleştirilmeden bu yana 8 yılı aşkın süre geçtiği, Rekabet Kurulu kararında sadece 11.10.2008 - 1.1.2009 tarihleri arasındaki 2 ay 20 gün için aşırı fiyatlandırma yapıldığının tespit edildiği, bu dönemin ekonomik krizin en yoğun hissedildiği, döviz kurları ile petrol fiyatlarının çok hızlı değiştiği bir dönem olduğu, anılan dönemde fiyatların benzinde 10 kez, motorinde 9 kez indirildiği

ifade edilmiştir. TÜPRAŞ tarafından aşırı fiyat uygulandığı tespiti yapılan dönemde zarar edildiği, bu durumun maliyetin altında satış yapıldığının gösterdiği ve bu nedenle aşırı fiyat uygulanmasının söz konusu olmadığı da iddia edilmiştir. TÜPRAŞ ayrıca bağlama uygulamalarının söz konusu olmadığını, dağıtım şirketlerini mal alımı konusunda herhangi bir zorlamasının söz konusu olmadığını iddia etmiştir. TÜPRAŞ, Rekabet Kurulu tarafından verilen idari para cezasını indirimden yararlanmak amacıyla ödemiş ancak karara karşı yargı yoluna başvuracağını ifade etmiştir.

Son dönemlerde Rekabet Kurulu tarafından verilen en yüksek idari para cezalarından birinin verildiği TÜPRAŞ kararı birçok açıdan akaryakıt sektöründeki rekabet sorunlarına ilişkin önemli hususları ortaya koymaktadır. TÜPRAŞ karardaki "aşırı fiyat" ve "bağlama" gibi rekabet hukuku açısından oldukça teknik kavramlara ilişkin tartışmaların daha uzun süreler devam edeceği anlaşılmaktadır. Zaten soruşturma heyeti ve Kurul üyelerinin karşı görüşleri ışığında konunun rekabet hukuku açısından yeni tartışmaları doğuracağı tespiti yapılabilir. Buna ilaveten akaryakıt sektöründeki fiyatlandırma mekanizmasına ilişkin ayrıntılı incelemeler içeren anılan kararın enerji hukuku yönünden de gelecekte yapılacak regülasyonlar açısından ayrı bir önem arz ettiği düşünülmektedir.

Ancak kanaatimizce kararda ihlal tespiti yapılmadığı için bir miktar gölgede kalan OPET ve TÜPRAŞ arasında pazar paylaşımı iddiasına ilişkin bölümün çok ilginç ve bir o kadar da kritik hususlar içerdiği düşünülmektedir. Türkiye'nin tek rafinerisini kontrol eden grubun, en büyük ikinci dağıtım şirketine ortak olmasının ve bunun yarattığı birlikteliğin özellikle toptan akaryakıt ticareti açısından bir rekabet sorunu yaratıp yaratmadığı hususunun henüz cevabı tam olarak

verilmemiş bir soru olduğu düşünülmektedir. Ayrıca TÜPRAŞ ile arasındaki bu organik bağ nedeniyle OPET'in sahip olduğu pazar payına göre daha yüksek bir pazar gücü elde edip etmediği veya TÜPRAŞ'ın alt pazarda ortak olduğu Türkiye'nin ikinci dağıtım şirketi aracılığıyla pazar gücünü artırtmadığı hususunun gelecekte yürütülecek incelemeler açısından gizemini koruduğu görülmektedir.

TÜPRAŞ kararında üzerinde oldukça tartışılan "bağlama" uygulamalarının yanında, TÜPRAŞ'ın OPET ile arasındaki bağ nedeniyle sahip olduğu bu ayrıcalıklı konumdan doğan pazar gücünün etkilerine daha önem verilmesi ve dağıtıcılarla arasındaki sözleşmelere ilişkin uygulamalarının, bu sözleşmelerde yer alan TÜPRAŞ lehine olan ağır hükümlerin, bu pazar gücünün dolayısıyla hakim durumun kötüye kullanılması olarak değerlendirilip değerlendirilemeyeceği üzerine daha ayrıntılı tespitlerin yapılmasının yerinde olacağı anlaşılmaktadır.

Her şeye rağmen Rekabet Kurulu kararının "bir turnuvanın açılış maçı" niteliğinde olduğu ve 50'nin üzerinde dağıtıcı teşebbüs olmasına rağmen rekabetin henüz istenilen düzeyde sağlanmadığı akaryakıt sektörünün daha fazla "grup maçlarına" gebe olduğu düşünülmektedir. "Final" için henüz erken olsa da oldukça "unique" bir karar ile başlamanın geleceğe ilişkin umut verdiği ise çok açıktır.

⁵ Ayrıntılı bilgi için bkz. 31.05.2014 tarihli Enerji Petrol Gaz dergisi, sayı 511, s. 4-5.

İVEDİ YARGILAMA USULÜ

TBMM'de kabul edilen 6545 sayılı Kanun'un 18.maddesi ile 2577 sayılı Kanun'a 20'nci maddesinden sonra gelmek üzere 20/A maddesi eklenerek bazı idari işlemler için "ivedi yargılama usulü" düzenlenmiştir.

Cengiz GÜNEŞ

Hukuk sistemimizde yeni bir müessese olan ivedi yargılama usulü ile görülecek davalar enerji sektörü ile de yakından ilgilidir.

Anılan madde gerekçesinde;

"...Bu bakımdan, gecikerek karar verilmesinde hem idare hem de davacılar bakımından katlanılması zor ya da imkânsız sonuçlar doğuracak sınırlı sayıdaki dava türünün, diğerlerine göre daha ivedi bir şekilde sonuçlandırılması gerekmektedir.

Yargısal sürecin, süratle sonuçlandırılması özel önem taşıyan ihale, özelleştirme, acele kamulaştırma uyuşmazlıklarından kaynaklanan bazı davaların ivedilikle sonuçlandırılmaması halinde, hukuki belirsizlik doğmasına neden olmaktadır. Madde ile Avrupa örneklerinde olduğu gibi idari yargılamaya ivedi yargılama usulü kurumu kazandırılmaktadır.

Bu yüzden, özel önem taşıyan kimi uyuşmazlıkların diğerlerine göre daha ivedi bir şekilde sonuçlandırılması gerekmektedir. Tasarıyla bu tür uyuşmazlıkların ivedi yargılama usulü ile çözümlenmesi amaçlanarak bu tür uyuşmazlıklar nedeniyle ortaya çıkacak hukuki belirsizliğin ve dolayısıyla hak kayıplarının önüne geçilmesi amaçlanmaktadır." tespitleri yer almaktadır.⁽¹⁾

Bu amaçla TBMM'de kabul edilen 6545 sayılı Kanun'un 18.maddesi ile 2577 sayılı Kanun'a 20'nci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki 20/A maddesi eklenerek aşağıda yer alan işlemler için "ivedi yargılama usulü" düzenlenmiştir.

1-İvedi yargılama usulünün kapsamı

İvedi yargılama usulü aşağıda sayılan işlemlerden doğan uyuşmazlıklar hakkında uygulanacaktır:

- İhaleden yasaklama kararları hariç ihale işlemleri.
- Acele kamulaştırma işlemleri.
- Özelleştirme Yüksek Kurulu kararları.
- 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu uyarınca yapılan satış, tahsis ve kiralama işlemleri.
- 2872 sayılı Çevre Kanunu uyarınca, idari yaptırım kararları hariç çevresel etki değerlendirmesi sonucu alınan kararlar.
- 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun uyarınca alınan Bakanlar Kurulu kararları.

2. İvedi yargılama usulünde süreler

- Yukarıda belirtilen kararlara dava açma süresi otuz gündür. Yedi gün içinde ilk inceleme yapılarak dava dilekçesi tebliğe çıkarılacaktır. Savunma süresi dava dilekçesinin tebliğinden itibaren on beş gün olup, bu süre bir defaya mahsus olmak üzere en fazla on beş gün uzatılabilecektir. Savunmanın verilmesi veya savunma verme süresinin geçmesiyle dosya tekemmül etmiş sayılır. Yürütmenin durdurulması talebine ilişkin olarak verilecek kararlara itiraz edilemez. Bu davalar dosyanın tekemmülünden itibaren en geç bir ay içinde karara bağlanır. Ara kararı verilmesi, keşif, bilirkişi incelemesi ya da duruşma yapılması gibi işlemler ivedilikle sonuçlandırılır. Verilen nihai kararlara karşı tebliğ tarihinden itibaren on beş gün içinde temyiz yoluna başvurulabilir. Temyiz dilekçeleri üç gün içinde incelenir ve tebliğe çıkarılır. Bu Kanunun 48 inci maddesinin bu maddeye aykırı olmayan hükümleri kıyasen uygulanır. Temyiz dilekçelerine cevap verme süresi on beş gündür.
- Danıştay evrak üzerinde yaptığı inceleme sonunda, maddi vakıalar hakkında edinilen bilgiyi yeterli görürse veya temyiz sadece hukuki noktalara ilişkin ise yahut temyiz olunan karardaki maddi yanlışlıkların düzeltilmesi mümkün ise işin esası hakkında karar verir. Aksi hâlde gerekli inceleme ve tahkikatı kendisi yaparak esas hakkında yeniden karar verir. Ancak, ilk inceleme üzerine verilen kararlara karşı yapılan temyizi haklı bulunduğu hâllerde kararı bozmakla birlikte dosyayı geri gönderir. Temyiz üzerine verilen kararlar kesindir.
- Temyiz istemi en geç iki ay içinde karara bağlanır. Karar en geç bir ay içinde tebliğe çıkarılır.

Yeni düzenlemede iş akışı yandaki şemada görülmektedir.

Sonuç :

İdari yargıda davaların tümünün aynı usul takip edilmek suretiyle sonuçlandırılması, davaların sonuçlandırılmasındaki gecikmeler ve verilen kararların uygulanmasında güçlükler yaratmaktadır. Özellikle özelleştirme, kamulaştırma, ÇED vb. konularda işlemlerin tesis edilmesinden sonra aradan geçen süreçte işlemlerin iptaline ilişkin kararların uygulanmasında

sorun yaşandığı gerçektir. Sonuçta bazı idari davalar, niteliği itibarıyla diğerlerinden farklı özellikler taşımakta ve bu tür davaların geciktirilmeksizin karara bağlanması gerekmektedir.

Özellikle ekonomik olaylara ilişkin karar vermede yaşanan gecikmeler verilen kararları sonuçsuz bırakabilmektedir. Ancak savunma ve yargı sürecindeki sürelerin kısalmasının amaçlanması da savunma hakkını ve/veya yargı kuruluşunun davayı detaylı inceleme ve sağlıklı karar oluşturma sürecini ortadan kaldırmamalıdır. İvedi yargılama usulünün kapsamına giren işlemlerden; acele kamulaştırma işlemleri, Özelleştirme Yüksek Kurulu kararları ve Çevre Kanunu uyarınca, idari yaptırım kararları hariç çevresel etki değerlendirmesi sonucu alınan kararlar doğrudan enerji sektörünü ilgilendirmektedir. Dava konusu idari işlemime ilişkin karar safhasının temyiz dâhil yüz elli günde sonuçlanması öngörülmektedir. Ara kararı verilmesi, keşif, bilirkişi incelemesi ya da duruşma yapılması gibi işlemler ivedilikle sonuçlandırılır, hükmü ise özellikle bilirkişi incelemeleri açısından muğlak bir ifadedir ve olayın niteliğine göre sürecin uzaması söz konudur.

1.İŞLEME İLİŞKİN KARAR

2.DAVA KONUSU (30 GÜN)

3.İLK İNCELEME (7 GÜN)

4.SAVUNMA SÜRESİ (15 GÜN)

5.SAVUNMA SÜRE UZATIMI (15 GÜN)

6.SAVUNMANIN VERİLMESİ YA DA SÜRENİN GEÇMESİ İLE DOSYANIN TEKEMMÜL ETMESİ

7.DAVANIN KARARA BAĞLANMASI (30 GÜN)

8.TEMYİZ SÜRESİ (15 GÜN)

9.TEMYİZ DİLEKÇESİNİN İNCELENMESİ (3 GÜN)

10.TEMYİZ DİLEKÇESİNE CEVAP VERME SÜRESİ (15 GÜN)

11.TEMYİZ İSTEMİNİN KARARA BAĞLANMASI (İKİ AY)

12.TEMYİZ KARARININ TEBLİĞE ÇIKMASI (30 GÜN)